

Załącznik do Uchwały Nr XVI/115/2016
Rady Gminy Sieroszewice
z dnia 22 kwietnia 2016 roku

GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2016-2019

Sieroszewice 2016

Opracował:
Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Sieroszewicach
we współpracy z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Sieroszewicach

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE

II. PRZEMOC W RODZINIE - PODSTAWY TEORETYCZNE

1. Pojęcie przemocy w rodzinie
2. Rodzaje przemocy w rodzinie i formy
3. Skutki przemocy w rodzinie
4. Konsekwencje doświadczania przemocy przez osoby dorosłe.
5. Konsekwencje doświadczania przemocy przez dzieci:
6. Społeczne konsekwencje przemocy w rodzinie

III. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE

1. Skala problemu przemocy w rodzinie w Gminie Sieroszewice

Tabela Nr 1. Liczba formularzy „Niebieska Karta” przekazanych do Zespołu Interdyscyplinarnego w Sieroszewicach

Tabela Nr 2. Liczba sprawców przemocy pod wpływem alkoholu „Niebieska Karta”

Tabela Nr 3. Liczba interwencji domowych, w tym z powodu przemocy w rodzinie

Tabela Nr 4. Liczba skierowanych postępowań przygotowawczych skierowanych do Prokuratury Rejonowej w Ostrowie Wielkopolskim

IV. CEL GŁÓWNY PROGRAMU

V. CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

VI. ZADANIA PROGRAMU

VII. OCZEKIWANE EFEKTY PROGRAMU

VIII. ZAKOŃCZENIE

IX. ŚRODKI FINANSOWE NA REALIZACJĘ PROGRAMU

I. WPROWADZENIE

Podstawą opracowania „Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ofiar ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2016-2019” jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r, poz.1390).

Głównym celem Programu jest ograniczenie na terenie Gminy Sieroszewice rozmiaru i następstw zjawiska przemocy w rodzinie a tym samym budowanie skutecznie działającego systemu uwzględniającego lokalne uwarunkowania i rozmiary zjawiska.

Zasadniczym, szerszym celem programu, do którego osiągnięcia ma służyć realizacja zadań zaplanowanych w programie, jest ograniczenie problemu i skali skutków przemocy w rodzinie. Cele szczegółowe, bezpośrednio zakładane w programie, odnoszą się do całego systemu zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie.

Przemoc jest zjawiskiem występującym coraz powszechniej. Przemoc w rodzinie ma swój szczególny wymiar, ponieważ to rodzina powinna swym członkom gwarantować bezpieczny i harmonijny rozwój kształtujący osobowość człowieka, jego system norm i wartości. Tradycje, zwyczaje rodzinne mają wpływ nie tylko na model życia rodzinnego, ale przenoszą się na relacje i funkcjonowanie człowieka w innych płaszczyznach życia społecznego. Przemoc w rodzinie dotyka ludzi niezależnie od miejsca zamieszkania i statusu społecznego. Istotne jest przez to dążenie do wprowadzenia uniwersalnego standardu wsparcia osób doświadczających przemocy adekwatnego do warunków zmieniającej się rzeczywistości społecznej.

Przemoc w rodzinie stanowi poważny problem społeczny, wobec którego oczekuje się tworzenia specjalistycznej sieci wsparcia, realizowanej przez profesjonalistów: pracowników socjalnych, policjantów, lekarzy, pedagogów, kuratorów i innych w ramach zakrojonej współpracy międzyinstytucjonalnej. Mówiąc o przemocy należy pamiętać, iż jest ona zjawiskiem, które występuje powszechnie w naszym społeczeństwie, jest ona obecna w codziennym życiu, zakładzie pracy, szkole, środkach masowego przekazu i w rodzinie. Przemoc doznawana w rodzinie rodzi konsekwencje niezmiernie głębokie i szkodliwe. Dają o sobie znać w postaci zaburzeń emocjonalnych w bliższej lub dalszej perspektywie czasowej. Najbardziej niepokojące jest to, że przemoc rodzi przemoc, tworząc swoistą spiralę przemocy.

Zakładając, że niniejszy Program będzie stanowił wspólny strategiczny plan działania wobec problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy Sieroszewice i będzie realizowany przez wszystkie instytucje i organizacje zobligowane do podejmowania działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, oczekuje się, że przyczyni się do ograniczenia zjawiska przemocy na terenie gminy Sieroszewice.

II. PRZEMOC W RODZINIE -PODSTAWY TEORETYCZNE

1. Pojęcie przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie - to jednorazowe lub powtarzające się umyślnie działanie na szkodę bliskiego lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia osób najbliższych. Działania te naruszają prawa i dobra osobiste człowieka rodziny (osoby najbliższej, a także innych osób zamieszkujących wspólnie lub wspólnie gospodarujących).

Przemoc w rodzinie, w szczególności, naraża osoby bliskie na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narusza ich godność osobistą, nietykalność cielesną, wolność i swobodę, w tym również osobiste normy związane z życiem seksualnym.

Przemoc w rodzinie jest:

- Zjawiskiem wynikającym z działania człowieka (działanie lub zaniechanie działań jest
- Dokonywane przez jednego członka rodziny przeciwko pozostałym),
- intencjonalna (zamierzona do osiągnięcia jakiegoś celu),
- wykorzystuje przewagę sił, uniemożliwiając samoobronę i opiera się na władzy i kontroli,
- narusza prawa i dobra osobiste krzywdzonego człowieka rodziny,
- powoduje szkody na zdrowiu fizycznym, psychicznym oraz cierpienie i krzywdy moralne u osób, których dotyka.

2. Rodzaje przemocy w rodzinie i formy

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy i dokonywać się przy użyciu różnych instrumentów. Obecnie najczęściej spotykane formy przemocy to:

przemoc fizyczna – są to wszelkie działania polegające na użyciu siły i prowadzące do naruszenia nietykalności cielesnej, nieprzypadkowych urazów, zranień, stłuczeń, złamań czy zasinień,

przemoc psychiczna- to umyślne działania wykorzystujące nie siłę fizyczna, lecz mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby u ofiary, obniżenie u niej poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych,

Przemoc seksualna – polega na wymuszaniu niechcianych przez ofiarę zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy,

przemoc ekonomiczna- to działania prowadzące do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy.

3. Skutki przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są bezpośrednie szkody na zdrowiu psychicznym i fizycznym, jak i poważne, długotrwałe problemy ujawniające się w życiu dorosłym, jako konsekwencje przemocy doświadczanej w dzieciństwie.

4. Konsekwencje doświadczania przemocy przez osoby dorosłe.

U osób poddawanych długotrwałej przemocy występują poważne problemy fizyczne i emocjonalne. Do najczęstszych objawów będących skutkami przemocy należą: poważne obrażenia ciała, wzrost częstości chorób somatycznych związanych ze stresem (bóle głowy, żołądka, w krzyżu lub w stawach oraz inne dolegliwości), przygnębienie, smutek, obojętność, popadanie w depresję, niepokój, niekontrolowane wybuchy płaczu, śmiechu czy agresji, zmienność nastrojów, decyzji, niepewność, stany lękowe, w tym lęk przed bliskością, nieufność, poczucie zagrożenia, niska samoocena, kłopoty z zasypianiem, koszmary nocne, kłopoty z koncentracją, zwiększone spożycie środków psychoaktywnych, zaprzeczenie, obawianie się, bezradność, adaptacja do przemocy. Ofiary często zachowują się niezrozumiale, niejednokrotnie zmieniają zdanie i wycofują

zawiadomienie o przestępstwie, bronią sprawcy. Zachowania te są w psychologii tłumaczone najczęściej występowaniem wyuczonej bezradności, zjawiska „prania mózgu” czy stresu pourazowego. Wycofanie się aktywnych działań służących zmianie sytuacji i wyjściu z przemocy może wynikać z przekonania o bezskuteczności działań, popartego wcześniejszymi doświadczeniami. Bierność i rezygnacja są również często wynikiem technik manipulacyjnych, jakim ofiara była poddawana ze strony sprawcy, technik mających utrwalić w niej niską samoocenę i wzbudzić poczucie winy.

5. Konsekwencje doświadczania przemocy przez dzieci:

Na szczególnie poważne konsekwencje zachowań przemocowych narażone są dzieci. Często są one bezpośrednimi ofiarami lub/i świadkami przemocy w rodzinie. Obok obrażeń cielesnych przemoc domowa powoduje, że dziecko żyje w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia, pozbawione miłości, zaufania i bezpieczeństwa. Niezaspokojenie tych podstawowych potrzeb wpływa na dalszy rozwój dziecka i jest przyczyną wielu schorzeń psychosomatycznych. Dzieci będące ofiarami wykorzystywania seksualnego wykazują wysoki poziom depresji, poczucie osamotnienia, myśli samobójcze, zaburzenia snu, nadpobudliwość, agresję, obniżenie samooceny i poczucie bezwartościowości. Maltretowanie psychiczne niekorzystnie wpływa na rozwój dzieci. Może prowadzić do nieprzystosowania interpersonalnego (brak poczucia bezpieczeństwa, niski poziom kompetencji społecznych, trudności w kontaktach z rówieśnikami), deficytów intelektualnych (deficyty w zakresie możliwości poznawczych, rozwiązywaniu konfliktów i kreatywności) problemów efektywno- behawioralnych (agresja, samoponížanie, lęk, wstyd i poczucie winy, wrogość i gniew, pesymizm i negatywizm). Skutki przemocy pojawiające się podczas trwania zachowań przemocowych są zaledwie początkiem destrukcyjnego wpływu przemocy domowej. Konsekwencje przemocy ujawniają się często również po długim czasie, kiedy dziecko dorasta, lub w jego dorosłym życiu. Odroczone skutki przemocy objawiają się w postaci różnych form niedostosowania społecznego. Trudności w nauce, wagarowanie, ucieczki z domu, udział w nieformalnych młodzieżowych grupach przestępczych, wysoki poziom agresji, nadużywanie alkoholu, branie narkotyków to tylko niektóre ze sposobów ucieczki od problemu przemocy w rodzinie. Doświadczanie przemocy w dzieciństwie ma wpływ na całe dorosłe życie. Ofiary przemocy, zwłaszcza seksualnej, mają problemy z nawiązaniem i utrzymaniem satysfakcjonujących relacji z innymi osobami. Ponadto, zachowania przemocowe są dziedziczone i powielane. Młodzi chłopcy wychowujący się w rodzinach, gdzie mężczyzna znęca się nad kobietą, uczą się agresji wobec kobiet, dziewczynki zaś postrzegają bicie, maltretowanie i wykorzystywanie, jako elementy wpisane w rolę kobiety. Doświadczanie przemocy w dzieciństwie podwyższa ryzyko, że krzywdzone dzieci same staną się krzywdzącymi rodzicami.

6. Społeczne konsekwencje przemocy w rodzinie

Przemoc zagraża życiu, niesie ze sobą cierpienie fizyczne, rany, siniaki, ale przede wszystkim powoduje niewyobrażalnie wielkie szkody psychiczne u ofiar, które najczęściej przez lata doświadczają znęcania się, wykorzystywania lub zaniedbania. Przemoc domowa to także poważny problem społeczny. Destrukcyjna siła niszczy cały system rodzinny, rozsadza go od środka, odbiera poczucie bezpieczeństwa i możliwość prawidłowego rozwoju najmłodszym członkom rodziny. Niesie ze sobą ryzyko dziedziczenia przez dzieci zachowań przemocowych i powielania ich w dorosłym życiu. Niezwalczana przemoc przybiera na sile, utrwała się i eskaluje niosąc negatywne konsekwencje dla uwikłanych w nią rodzin i dla całego społeczeństwa. Niezbędne jest, zatem podejmowanie planowych działań mających na celu zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie, działań wpisanych w tworzenie i rozwijanie systemu przeciwdziałania przemocy, którego zasadniczymi elementami są specjalistyczne instytucje i profesjonaliści niosący pomoc osobom dotkniętym przemocą domową.

III. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE

Właściwe zdiagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie jest bardzo trudne. Przemoc domowa jest problemem złożonym, o którym nie łatwo się rozmawia a jeszcze trudniej zbadać. Istniejące statystyki pozwalają oszacować jedynie jego przybliżone rozmiary. Oficjalne statystyki nie obejmują niezgłaszanych przypadków przemocy, a problematyka przemocy jest traktowana, jako sprawa wstydliva, drażliwa, skrywana w czterech ścianach domu, stąd proces badawczy napotyka na liczne bariery metodologiczne.

1. Skala problemu przemocy w rodzinie w Gminie Sieroszewice

Skala problemu przemocy w rodzinie w na terenie Gminy Sieroszewice została określona na podstawie informacji uzyskanych z danych statystycznych ze sprawozdań, Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Sieroszewicach

Realizacja procedury „NIEBIESKIEJ KARTY” na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Sieroszewice

Tabela Nr 1. Liczba formularzy „Niebieska Karta” przekazanych do Zespołu Interdyscyplinarnego w Sieroszewicach

Rok	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.
Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty”	1	9	2	16

Źródło: Sprawozdania z działalności Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Sieroszewicach za rok 2011, 2012, 2013, 2014.

Tabela Nr 2. Liczba sprawców przemocy pod wpływem alkoholu „Niebieska Karta”

Rok	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.
Liczba sprawców przemocy w rodzinie pod wpływem alkoholu	1	6	1	10

Źródło: Informacje na podstawie sporządzonych „Niebieskich Kart” za rok 2011, 2012, 2013, 2014.

Tabela Nr 3. Liczba interwencji domowych, w tym z powodu przemocy w rodzinie

Rok	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.
Liczba interwencji domowych	15	17	19	26

Źródło: Posterunek Policji w Sieroszewicach za rok 2011, 2012, 2013, 2014.

Tabela Nr 4. Liczba skierowanych postępowań przygotowawczych skierowanych do Prokuratury Rejonowej w Ostrowie Wielkopolskim

Rok	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.
Liczba interwencji domowych	1	1	2	4

Źródło: Posterunek Policji w Sieroszewicach za rok 2011, 2012, 2013, 2014.

Rozpoznanie skali zjawiska, wyłącznie na podstawie danych statystycznych Ośrodka Pomocy

Społecznej, Policji czy innych instytucji zaangażowanych w rozwiązywanie problemu przemocy domowej nie daje pełnego zobrazowania skali zjawiska. Często przemoc nie wychodzi poza próg domu. Osoby będące ofiarami przemocy nie szukają pomocy wśród innych instytucji z różnych powodów. Trzeba również mieć na uwadze, że ofiarami przemocy w rodzinie są dzieci, które z reguły nie potrafią same poprosić o pomoc, a które rozwijając się w atmosferze przemocy nabywają negatywne wzorce zachowań i niejednokrotnie zostają sprawcami przemocy w rodzinie już, jako rodzice.

IV. CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Ograniczenie na terenie Gminy Sieroszewice rozmiaru i następstw zjawiska przemocy w rodzinie.

V. CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

1. Podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie.
2. Zapewnienie pomocy rodzinom, w których występuje przemoc z uwzględnieniem potrzeb wszystkich członków rodziny.
3. Pogłębianie wiedzy i doskonalenie umiejętności pracowników z instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy i pomaganiem w sytuacji jej występowania.
4. Integracja i koordynacja działań podejmowanych na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie.

VI. ZADANIA PROGRAMU

1. Upowszechnianie tematyki związanej ze specyfiką zjawiska przemocy poprzez kolportowanie ulotek, plakatów, broszur oraz zamieszczanie informacji w portalach internetowych.
2. Upowszechnianie informacji na temat dostępnych na terenie gminy, powiatu i województwa form pomocy dla osób pokrzywdzonych i formach korekcyjno- edukacyjnych dla sprawców przemocy.
3. Organizowanie spotkań informacyjnych i edukacyjnych z mieszkańcami gminy obejmujących tematykę przemocy w rodzinie, przeciwdziałania przemocy (profilaktyka), dostępnych form pomocy i sposobów reagowania w sytuacji jej występowania.
4. Udzielenie pomocy rodzinom i osobom dotkniętym przemocą w postaci świadczeń pieniężnych i niepieniężnych z pomocy społecznej w tym w formie pracy socjalnej.
5. Stosowanie procedury „Niebieska Karta, „ zawiadomienie prokuratury i policji o stwierdzonych przypadkach przemocy w rodzinie.
6. Zabezpieczenie wsparcia dla osób doznających przemocy w ramach interwencji oraz gdy tego potrzebują, świadczenie pomocy w znalezieniu bezpiecznego schronienia.
7. Otoczenie wsparciem dzieci i młodzież z rodzin, w których występuje problem przemocy.
8. Odbywanie wizyt monitorujących sytuację w miejscu zamieszkania rodzin z problemem przemocy przez osoby zaangażowane w pomaganie przede wszystkim pracownika socjalnego i policjanta.
9. Udział osób zajmujących się problemami przemocy w szkoleniach, warsztatach pogłębiających wiedzę z zakresu przemocy i doskonalących umiejętności pracy z osobami uwikłanymi w przemoc. Przeszkolenie pracowników socjalnych pracujących na terenie gminy Sieroszewice w zakresie przeciwdziałania i zwalczaniu zjawiska przemocy w rodzinie.
10. Organizowanie wspólnych szkoleń dla członków Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w celu poznania wzajemnych kompetencji, usprawnieniu systemu przepływu informacji, wymiany doświadczeń i doskonaleniu współpracy.

VII. OCZEKIWANE EFEKTY PROGRAMU

Zakładamy, iż realizacja Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2016-2019 przyczyni się do:

- Pogłębienia wiedzy społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy w rodzinie.
- Zmiany postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie.
- Ochrony ofiar przemocy poprzez wsparcie prawne i psychologiczne.
- Udzielenie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.
- Systematyczne diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie.
- Zwiększenie wrażliwości społecznej wobec aktów przemocy w rodzinie.
- Podwyższenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie.
- Powiększenie dostępności profesjonalnej pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie.
- Zwiększenie skuteczności oddziaływania na sprawców przemocy w rodzinie.
- Zmniejszenie skutków psychologicznych wynikających z przemocy.
- Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa członków rodzin doznających przemocy.
- Nabycie umiejętności asertywnych zachowań przez osoby i rodziny dotknięte bądź zagrożone zjawiskiem przemocy w rodzinie.
- Spadku liczby przypadków przemocy w rodzinie.

VIII. ZAKOŃCZENIE

Trudno jest jednoznacznie sprawdzić, jak często i kto jest ofiarą przemocy. Ofiary nie chcą rozmawiać na ten temat. Często problem zostaje w czterech ścianach w zaciszu ogniska domowego, które staje się piekłem.

Od początku istnienia świata ludzie radzą sobie z bólem i zagrożeniami w różny sposób. Jedni przez atakowanie, inni przez działania mające na celu oddalenia się od źródła zagrożenia. Niestety, gdy oprawcą jest ukochana osoba, nie reagujemy w sposób naturalny. Przemoc w rodzinie to zjawisko, które nigdy nie powinno mieć miejsca. Nikt nie ma prawa naruszać praw i dóbr osobistych człowieka powodować cierpienia. Niestety przemoc w rodzinie występuje od zawsze i nigdy całkowicie nie zniknie. Nie oznacza to jednak, że nie należy podejmować działań mających na celu zmniejszenia skali tego zjawiska. Wręcz przeciwnie. Trzeba każdego dnia podejmować wysiłek ukierunkowany na zapobieganie temu zjawisku i udzielić wsparcia tym, którym nie udało się tych przykrych doświadczeń uniknąć.

Opracowany Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Sieroszewice pozwoli na dążenie do osiągnięcia wytyczonych celów. Osiągnięcie zawartych w Programie celów umożliwi dobra współpraca jednostek i podmiotów działających na rzecz osób i rodzin.

IX. ŚRODKI FINANSOWE NA REALIZACJĘ PROGRAMU

Źródłem finansowania zadań zawartych w Programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie są środki z budżetu Gminy Sieroszewice przeznaczone na realizację zadań w ramach Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

